

Friidrott inomhus – liten historisk kavalkad av Sven Trönne

Friidrottens historia utomhus är drygt 100 årig medan den är betydligt kortare inomhus – nämligen cirka 40 år. Med tanke på att det också finns olika former av mästerskap kan man kanske skriva att friidrotten på det sättet är tvådelad som inomhus- respektive utomhussport.

Om vi således förflyttar oss till början av 1960-talet fanns det ett givet standardsvar till uteblivna svenska medaljer nämligen ”bristen på vinterträning”. Många såg det som en bortförklaring men Svenska Friidrottsförbundets dåvarande ordförande – framlidne ledarlegenden Nils Carlius från Helsingborg - pekade på det faktum att den enda gren som svenskarna inte halkat efter i internationellt var höjdhopp eftersom den gick att träna någorlunda rationellt i en vanlig gymnastiksal. Carlius jämförde också med Finland där en längdhoppare kunde avverka 100 hopp i veckan i en modern träningshall. Det blev cirka 2 000 hopp mer än de flesta svenskar hade chans till under de fem vintermånaderna.

Den första hallen för friidrott med förbundet som ägare invigdes i Bromma 1961 och var byggd på en stålkonstruktion - täckt med genomskinliga plattor av plast. Det fanns emellertid ett billigare alternativ som var användbar – nämligen den så kallade ”ballonghallen”. I Helsingborg kom den första till år 1962 och den hallen var 50 meter lång, 12 meter bred och 6 meter hög. Dessa hallar blev ett vanligt kommunalt lågprisalternativ för att lösa hallbristen under 1960 talet men det betydde inte att inomhusträningen för evigt var löst. Nya tider – nya krav och nu var kraven hallar med rundbanor, ordentligt utrymme och modernare beläggning.

De första två hallarna i Sverige med permanenta förutsättningar för träning och tävling inomhus tillkom vintern 1983/84 på Bosön (Lidingö) och i Solna. Totalt finns cirka 25 stycken för närvarande runt om i landet. Två hallar finns i Skåne nämligen - Athleticum i Malmö och Olympiahallen i Helsingborg. Den första kända tävlingen ägde rum i den förstnämnda hallen 1992 och i den sistnämnda 1998. Uppgifterna är hämtade från Svenska Friidrottsförbundet men enligt egna källor inom EAI förekommer det inte några arrangemang i Helsingborg vilket det däremot gör i Lund i en mindre hall fast då med mindre utbud av grenar och där det inte heller finns en rundbana. Varvlängden i Athleticum är för övrigt 200 meter och har fyra banor med vardera 1 meters bredd. För att göra denna rapsodi kring arenor klar ska även nämnas Globen i Stockholm och Scandinavium i Göteborg vilka båda byggs om till friidrottsarenor i samband med större arrangemang.

När det gäller själv tävlandet och mästerskap så var det med premiär 1966 i Sverige för Riksmästerskap (RM) och plats var förresten klassiska Johanneshovs isstadion i Stockholm. Beteckningen RM som höll i sig i 18 år berodde på den hallbrist i landet som medförde att mästerskapet i praktiken kom att utgöra hela säsongen för de tävlande. Det fanns helt enkelt inte så stora förutsättningar för bra kvalitetsträning och för formtoppande tävlingar. Dessa mästerskap var även öppna för deltagare från andra länder och en och annan segrare återfinns också från dessa.

Dessförinnan fanns emellertid officiella svenska inomhusmästerskap åren 1913-1965 men då handlade mest om grenar som höjdhopp utan ansats och längdhopp utan ansats – grenar som med nuvarande mått mått får anses vara udda.

De första svenska inomhusmästerskapen med nutidens grenar ägde rum 1984. Under de fyra första åren ägde mästerskapen rum i Solnahallen men sedan dess har det varit spridning på

tävlingarna lite överallt i landet; Haparanda, Göteborg, Luleå, Växjö, Malmö, Borlänge, Eskilstuna, Bollnäs, Sättra (Stockholm) är de platser som arrangerat SM en eller flera gånger. Innan jag går över till internationella mästerskap kan nämnas de första skånska mästerskapen för ungdomar (IUDM) ägde rum 1977 i Helsingborg medan Götalandsmästerskap började några år tidigare.

När det gäller europamästerskap arrangerades de första officiella 1970 i Wien. Dessförinnan hade det från 1966 ägt rum "European Indoor Games" fyra år i rad. Från 1970 fram till 1990 arrangerades det IEM varje år men från och med det sistnämnda är det vartannat. Totalt 27 officiella mästerskap har således avverkats. Vid två tillfällen har mästerskapen arrangerats i Sverige - 1974 i Göteborg och 1996 i Stockholm (Globen).

Individuella IEM guld av svenskar har vunnits av följande: Linda Haglund 60m (1976), Patrik Sjöberg höjdhopp (1985, 1987, 1988, 1992), Mattias Sunneborn längd (1996), Kajsa Bergqvist höjd (2000), Erica Johansson längd (2000), Staffan Strand höjd (2002) samt Christian Olsson tresteg (2002). Därtill kan nämnas Karin Wallgren som vann 400 m i de inofficiella mästerskapen 1967 samt stafettlagen för män respektive kvinnor som segrade i Göteborg på 4 x 2 varv.

Totalt har det blivit 18 silvermedaljer och 6 bronsmedaljer i de officiella mästerskapen samt ett silver och två brons i de inofficiella.

Det kan nämnas att årets (2005) IEM arrangeras i Madrid, Spanien den 4-6 mars.

Officiella IVM har ägt rum vartannat år sedan 1987 (Indianapolis, USA) fram till 2003 och sedan även 2004. Det gör totalt 10 mästerskap samt ett inofficiellt 1985.

När det gäller svenskar har följande blivit världsmästare: Stefan Holm höjd (2001, 2003, 2004), Kajsa Bergqvist höjd (2001, 2003), Christian Olsson tresteg (2003, 2004) samt Carolina Klüft femkamp (2003). Patrik Sjöberg vann höjd i det inofficiella världsmästerskapet 1985.

Totalt har det blivit tre silvermedaljer och fem bronsmedaljer i de officiella mästerskapen samt ytterligare 1 silvermedalj i det inofficiella.

De grenar som genomförs i de olika mästerskapen är följande för både kvinnor och män: 60 m, 200 m, 400 m, 800 m, 1500 m, 3.000 m, 60 m häck, höjd, stav, längd, tresteg, kula samt 4x 400 m. Kvinnorna genomför femkamp medan männen har sjukamp.

När det gäller världsrekord inomhus började sådana noteras 1 januari 1987. Patrik Sjöberg noterade ett i höjd med, 2,41 samma år i Piraeus, Grekland. Det rekordet är slaget. Ett som fortfarande gäller (åtminstone i skrivande stund) är Christian Olssons 17,83 i tresteg – erövat i Budapest år 2004 på IVM.

Avslutningsvis en liten kuriositet: Det finns fem idrottsmän som vunnit en så kallad Super Grand Slam; det vill säga inomhus EM, utomhus EM, inomhus VM, utomhus VM samt OS och dessa är följande: Sergej Bubka, Ukraina i stav, Stefka Kostadinova, Bulgarien i höjd, Heike Dreschler, (Öst)Tyskland i längd, Heike Henkel (Väst) Tyskland i höjd samt Christian Olsson, Sverige i tresteg.

Nämnas kan också att Carolina Klüft och Kajsa Bergqvist erövat medaljer i samtliga mästerskap men av olika valörer.

Fotnot.

För det som tycker att namnet Carlius är bekant även nu som ett ledarnamn har alldeles rätt. Torsten Carlius – son till Nils – är även han en framgångsrik ledare och återfinns olika sammanhang i den svenska och skånska (fri)idrotten.